

МОЗ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
КАФЕДРА ПСИХІАТРІЇ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СЕКСОЛОГІЇ

ПСИХІАТРІЯ ТА НАРКОЛОГІЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ПО ПРОВЕДЕННЮ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ 4 КУРСУ
МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ.

ЛЬВІВ – 2019

Методичні вказівки підготували

д.м.н., професор Білобровка Р.І
д.м.н., в.о.професора Рахман Л.В.
к.м.н., доцент Панас А.Р.
к.м.н., доцент Кулик Б.В.
к.м.н., доцент Карпінська Р. І.
к.м.н., доцент Плевачук О. Ю.
к.м.н.,асистент Цьона А.Р.
к.м.н.,асистент Шпильовий Я. В.
асистент Беляк В. О.
асистент Анікіна І. І.

Методичні вказівки для практичних занять для студентів 4 курсу медичного факультету з психіатрії та наркології підготовлені згідно Робочої програми навчальної дисципліни «Психіатрія. Наркологія», Освітньо-кваліфікаційний рівень: «магістр», Напрямок: 22 – «охорона здоров'я», Спеціальність: 222 – «медичина» 228-«педіатрія»

Відповідальний за випуск

Перший проректор з науково-педагогічної роботи Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМН України Гжегоцький М.Р.

Рецензент

Зав. кафедри неврології ЛНМУ ім. Данила Галицького,
доктор медичних наук, професор Негрич Т. І.

Методичні вказівки затверджено Профільною методичною радою з терапевтичних дисциплін Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (протокол № 2 від 14.11.2019р.)

ТЕМАТИЧНО-КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН
лекцій з психіатрії на наркології

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
1	Предмет та завдання психіатрії. Поняття про психічні розлади та їх розповсюдженість. Патологія пізнавальних процесів. Порушення відчуття та сприйняття та когнітивної сфери: мислення та інтелекту, пам'яті і уваги.	2
2.	Порушення емоційно-вольової сфери. Порушення сфери свідомості та самосвідомості. Основні психопатологічні синдроми.	2
3.	Ендогенні психічні розлади: шизофренія та розлади шизофренічного спектру та афективні розлади. Етіологічні чинники, основні гіпотези патогенезу. Клінічні форми та типи перебігу. Загальні принципи лікування. Демонстрація хворих	2
4.	Загальна характеристика органічних психічних розладів. Психічні порушення у хворих при соматичних, ендокринних та судинних захворюваннях. Медичні та соціальні проблеми вживання психоактивних речовин. Демонстрація хворих.	2
5.	Загальна характеристика психогенних розладів та їх класифікація. Посттравматичний стресовий розлад. Гострі та затяжні реактивні стани. Розлади особистості.	2
	<i>РАЗОМ</i>	10

ТЕМАТИЧНО-КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН
практичних занять з психіатрії на наркології

№	Тема	кількість годин
1.	Предмет, завдання психіатрії та наркології. Особливості структури психіатричної служби в Україні. Методи психіатричного дослідження. Класифікація психічних розладів, поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання, реєстри психічних розладів.	2
2.	Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних розладів. Порушення сфер відчуття та сприйняття.	3
3.	Порушення когнітивних функцій: пам'яті, уваги, мислення та інтелекту.	3
4.	Порушення емоційної та вольової сфер. Психомоторні порушення.	3
5.	Порушення свідомості та самосвідомості. Основні психопатологічні синдроми. Колоквіум по психопатології.	3
6.	Шизофренія. Етіологія, патогенез. Преморбідні прояви. Основні клінічні симптоми. Шизотипальні та маячні розлади. Клінічні форми та типи перебігу. Лікування та реабілітація хворих на шизофренію.	3
7.	Афективні розлади. Клінічні форми та типи перебігу. Вікові особливості афективних розладів. Принципи терапії та профілактики.	3
8.	Епілепсія. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічна характеристика пароксизмів. Епілептичні психози, розвиток особистості за епілептичним типом. Діагностичні критерії епілепсії. Лікування. Невідкладна допомога при епілептичному статусі.	3
9.	Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю.	3
10.	Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин.	3
11.	Загальна характеристика органічних (включаючи симптоматичні) психічних розладів. Психічні порушення у старечому віці. Психічні порушення у хворих при соматичних, ендокринних та судинних захворюваннях.	3
12.	Психічні порушення при інфекційних захворюваннях та ЧМТ. Психічні порушення внаслідок екологічно несприятливих впливів.	3

№	Тема	кількість годин
13.	Визначення поняття психогеній. Етіологія та патогенез психогенній. Соматоформні та психосоматичні розлади. Неврози. Етіологія, патогенез. Розподіл за клінічною картиною, перебігом. Невротична реакція. Принципи лікування.	3
14.	Гострі та затяжні реактивні психози. Посттравматичний стресовий розлад. Основні діагностичні критерії та форми ПТСР. Медикаментозна та психотерапевтична допомога	3
15.	Розумова відсталість та затримка психологічного розвитку. Етіологія, патогенез, клінічні прояви. Ранній дитячий аутизм. Етіологія та епідеміологія. Клінічні прояви. Лікування. Розлади поведінки у дітей та підлітків. Гіперкінетичні розлади. Етіологія, патогенез. Клінічні прояви. Лікування, психотерапевтична корекція.	3
16.	Розлади особистості. Етіологія та патогенез. Клінічні форми. Розлади соціальної поведінки.	3
17.	Клініка та лікування невідкладних станів в психіатрії.	3
Разом		50

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

ТЕМА: Предмет, завдання психіатрії та наркології. Особливості структури психіатричної служби в Україні. Методи психіатричного дослідження. Класифікація психічних розладів, поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання, реєстри психічних розладів.

Мета: Вивчити сучасні особливості надання психіатричної допомоги в Україні. Знати основні етіологічні фактори розвитку, патогенетичні механізми психічних розладів. Ознайомитися із методами дослідження в психіатрії та наркології. Вміти проводити опитування, збір анамнестичних даних та давати оцінку психічному стану. Знати класифікацію психічних розладів, визначати їх реєстри.

Тривалість заняття: 2 години

Короткий зміст теми: Предмет та завдання психіатрії та наркології як галузей медицини. Їх місце серед інших розділів медицини.

Основні етапи розвитку психіатрії. Характеристика основних галузей сучасної психіатрії. Значення ендогенних та екзогенних чинників у виникненні психічних розладів. Основні патогенетичні механізми психічної патології.

Принципи амбулаторної і стаціонарної допомоги. Правові принципи надання психіатричної допомоги. Структура організації психіатричної допомоги. Перша і невідкладна допомога психічно хворим. Покази до госпіталізації. Організація структури психіатричної лікарні. Організація і види амбулаторної психіатричної допомоги. Проблеми реадптації та реабілітації психічно хворих.

Основні методи дослідження в психіатрії та наркології. Клініко-психопатологічне дослідження. Психіатричне інтерв'ю (опитування): суб'єктивний і об'єктивний анамнез життя та захворювання, опис психічного статусу. Метод спостереження та самоспостереження. Етіологічний метод. Поведінкові прояви психічних розладів. Поняття адекватності, адаптації та критики свого стану. Особливості медичної документації в психіатрії (медична карта, оформлення рецептів та ін.). Катамнестичний аналіз медичної документації.

Параклінічні методи: експериментально-психологічний, електронейрофізіологічний (ЕЕГ), рентгенологічні, ультразвукові та томографічні (КТ, МРТ, ПЕТ), лабораторні, епідеміологічний, генетичний.

Поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання. Синдромологічна і нозологічна класифікації психічної патології. Поняття про реєстри психічних розладів. Їх характеристика. Співвідношення реєстрів, симптомів, синдромів та нозологічних одиниць. Поняття психотичного і непсихотичного розладу, органічного дефекту психіки.

Розділ психічних розладів в МКХ-10.

Основні теоретичні питання:

1. Предмет та завдання психіатрії та наркології, основні розділи психіатрії.
2. Розповсюдженість психіатричних та наркологічних захворювань у світі та в Україні.
3. Організаційна структура психіатричної та наркологічної допомоги в Україні, роль лікаря первинної ланки.
4. Організація та принципи роботи психіатричних та наркологічних закладів.
5. Амбулаторна психіатрична допомога, її переваги та недоліки.
6. Невідкладна психіатрична допомога, її суть, зміст, правове забезпечення.
7. Поняття про психопатологічний симптом, синдром, реєстри психічних розладів та психічного захворювання.

8. Поняття про психіатричний діагноз.
9. Методика опитування і оцінки психічного стану. Структуровані психіатричні інтерв'ю.
10. Методика збору суб'єктивного та об'єктивного анамнезу.
11. Застосування методів ЕЕГ, Ехо- і реоенцефалографії, їх характеристика та значення в психіатрії.
12. Рентгенологічні і томографічні методи, їх особливості та інформативність.
13. Основні методики експериментально-психологічного дослідження.

Питання для самостійного вивчення:

1. Основні етапи розвитку світової психіатрії.
2. Внесок Ф.Пінеля, Ж.Ескіроля, Д.Моделі, Е.Крепеліна, С.Корсакова в сучасну психіатрію.
3. Історія розвитку психіатрії в Україні.
4. Структура психічної діяльності. Психіка і мозок - вчення І.П.Павлов про вищу нервову діяльність.
5. Свідоме і несвідоме в психіці людини – вчення З.Фрейда.
6. Поняття про психічну норму. Критерії психічного здоров'я за визначенням ВООЗ. Психічні порушення і хвороби психіки.
7. Етика. Моральність і деонтологія лікаря-психіатра.

Питання контролю і самоконтролю:

1. Які основні етапи розвитку психіатрії?
2. Які основні принципи організації психіатричної та наркологічної допомоги в Україні?
3. Визначення поняття тяжкий психічний розлад.
4. Як здійснюється планова і невідкладна (примусова) психіатрична допомога? Принципи захисту прав психічно хворого.
5. Як визначити профіль відділення для скерування хворого?
6. Які критерії визначення режиму перебування в стаціонарному психіатричному відділенні?
7. Які основні фактори етіології психічних розладів?
8. Які патогенетичні механізми розвитку психічної патології?
9. Які принципи догляду за психічно хворими?
10. Невідкладна психіатрична допомога, покази до госпіталізації?
11. Амбулаторне лікування хворих, підтримуюча терапія.
12. Структура психіатричної та наркологічної допомоги.
13. Проблеми стигматизації, дискримінації, реадптації та реабілітації психічно хворих.
14. Сучасна концепція охорони психічного здоров'я в Україні.
15. Правові аспекти надання психіатричної допомоги в Україні.
16. В чому полягають основні принципи опитування хворого із психічними розладами?
17. В чому різниця між описовим і кваліфікаційним статусом?
18. В чому суть первинного огляду хворого?
19. Методика збирання суб'єктивного і об'єктивного анамнезу?
20. Особливості психіатричної медичної документації?
21. Психіатричний діагноз. План обстеження та лікування.
22. Методика клініко-психопатологічного обстеження.
23. Методика спостереження.
24. Експериментально-психологічний метод, сучасні психометричні методи.
25. Параклінічні методи дослідження, їх суть, інформативність та значення.
26. Класифікація психічних розладів, поняття синдромальної та нозологічної класифікацій, основні психопатологічні синдроми.
27. Регістри психічних розладів, їх характеристика.

Список рекомендованої літератури

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Наркологія: Національний підручник (під редакцією Сосіна І.К., Чуєва Ю.Ф.). — Харків: Видавництво «Колегіум». — 2014. — 1500 с.
3. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
4. Гавенко В.Л. та ін. Психіатрія і наркологія : підручник для студентів вищих мед. навч. закладів III – IV рівнів акредитації / В.Л.Гавенко, В.С.Бітенський, В.А.Абрамов та ін.; За ред. В.Л.Гавенка, В.С.Бітенського. – К. Здоров'я, 2006. – 512 с.
5. Гавенко В.Л., Самардакова Г.О., Коростій В.І. Пропедевтика психіатрії. - Харків: Регіон-інформ, 2003.
6. Закон України "Про психіатричну допомогу" в редакції від 20.12.2018р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>
7. Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я"
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
8. Європейська декларація з охорони психічного здоров'я. Проблеми і шляхи їх вирішення //Європейська конференція ВООЗ на рівні міністрів з охорони здоров'я. — Хельсінкі,Фінляндія, 12–15 січня 2005 р
9. Права людини в галузі охорони здоров'я. – Харків, 2011. – 176 с. [Електронний ресурс]. – Ре-жим доступу : http://medicallaw.org.ua/fileadmin/user_upload/PDF/HR_medicine_new.pdf.
10. Сенюта І.Я., Клапатий Д.Й. Психіатрична допомога: механізми забезпечення прав пацієнтів та їхніх законних представників. – Львів : Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2013. – 66 с
11. МКХ-10: Клас V. Розлади психіки та поведінки
12. Критерії діагностики і лікування психічних розладів та розладів поведінки у дорослих: Клінічний посібник. - за ред. П.В.Волошин., В.М.Пономаренко та ін. Харків: Арсіс, 2000р. - 303с.
13. Скрипніков А.М., Герасименко Л.О., Ісаков Р.І. Діагностичний процес у психіатрії. – Полтава, 2012. –128с.
14. Тодорів І.В. Електроенцефалографія в психіатрії. -Івано-Франківськ.-2004.-82с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

ТЕМА: Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних розладів. Порушення сфер відчуття та сприйняття.

Мета: Вивчити сучасні аспекти терапії психічних розладів, методи лікування в психіатрії та наркології. Ознайомитися із основними принципами та заходами психосоціальної реабілітації. Знати суть, зміст та мету експертизи психічних розладів. Вивчити феноменологічні прояви патології сфер відчуття та сприйняття.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: Принципи і підходи в терапії психічних захворювань. Психофармакотерапія: класифікація основних груп психотропних препаратів, особливості застосування в дитячому і старечому віці. Активна та підтримуюча терапія. Препарати пролонгованої дії. Психотерапія, мета, завдання, покази, протипокази, основні напрямки. Методи активної біологічної терапії: електроконвульсивна терапія. Альтернативні методи лікування: рефлексотерапія, гірудотерапія, краніоцеребральна гіпотермія. Принципи психосоціальної реабілітації психічно хворих. Принципи медико-соціальної експертизи, принципи військової експертизи. Судово-психіатрична експертиза, критерії осудності і неосудності, примусове лікування, поняття дієздатності, опікунства і опіки.

Порушення відчуттів: кількісні і якісні. Порушення сприйняття: галюцинації - елементарні, прості, складні, комбіновані. Класифікація галюцинацій за органами відчуття. Справжні та псевдогалюцинації. Гіпнагогічні та гіпнопомпичні галюцинації. Психосенсорні розлади: метаморфопсії і аутометаморфопсії. Уява, фантазування в нормі і патології. Вікові особливості розладів відчуттів, сприйняття і уяви.

Основні теоретичні питання:

1. Принципи та методи психофармакотерапії, класифікація основних психотропних препаратів.
2. Лікування в гострому періоді, стабілізуюча та підтримуюча терапія.
3. Електросудомна терапія: основні засади, покази до застосування.
4. Застосування препаратів пролонгованої дії.
5. Принципи і методи психотерапії.
6. Принципи реабілітації психічно хворих.
7. Принципи і порядок проведення медико-соціальної, військової та судово-психіатричної експертизи.
8. Психологічна характеристика процесів відчуття та сприймання.
9. Симптоми порушення відчуттів, їх діагностика та значення.
10. Симптоми порушення сприйняття, їх діагностика та значення.
11. Психосенсорні розлади: симптоми та їх діагностичне значення.
12. Галюцинаторні синдроми

Питання для самостійного вивчення:

1. Фармакологічні властивості основних психотропних препаратів.
2. Механізм дії основних психотропних препаратів.
3. Психофізіологічні і нейропсихологічні основи розладів відчуття та сприймання.
4. Патолофізіологічні основи ілюзій і галюцинацій.
5. Методи діагностики розладів відчуттів та сприйняття.

Питання контролю і самоконтролю:

1. Принципи нейрорепетитивної терапії.
2. Покази, протипокази і методика проведення електросудомної терапії.
3. Застосування антидепресантів і транквілізаторів в психіатричній практиці.
4. Застосування ноотропів.
5. Методики призначення протисудомних засобів.
6. Застосування психотропних засобів в соматичній медицині.
7. Методика лікування солями літію.
8. Побічні дії психотропних препаратів, методи їх корекції.
9. Терапевтична резистентність в психіатрії, методи подолання.
10. Особливості застосування психотропних препаратів в дитячому, підлітковому та старечому віці.
11. Теоретичні основи психотерапії. Методи психотерапії.
12. Застосування психотерапевтичних методик в соматичній медицині.
13. Принципи і методи соціально-трудової реабілітації психічно хворих.
14. Принципи і методи профілактики психічних захворювань.
15. Принципи і методи медико-соціальної, військової та судово-психіатричної експертизи.
16. Психологічна характеристика процесів відчуття та сприйняття. Структура сенсорно-перцепторної сфери. Емпіричний рівень пізнання.
17. Психофізіологічні і нейропсихологічні основи розладів відчуття та сприйняття.
18. Симптоми порушень відчуттів, їх діагностичне значення.
19. Сенестопатії, їх діагностичне значення.
20. Класифікація і види розладів сприйняття.
21. Види ілюзій, їх діагностика та значення.
22. Галюцинації, їх види, діагностичне значення.
23. Які відмінності справжніх галюцинацій і псевдогалюцинацій?
24. Об'єктивні ознаки наявності галюцинацій.
25. Види психосенсорних розладів. Їх діагностичне значення.
26. Вікові особливості розладів відчуттів та сприйняття.
27. Способи виявлення розладів відчуття та сприйняття.
28. Сенесто-іпохондричний синдром.
29. Галюциногенні синдроми.

Література:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напреєнко, П.В. А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напреєнко ; за ред. О.К. Напреєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Наркологія: Національний підручник (під редакцією Сосіна І.К., Чуєва Ю.Ф.). — Харків: Видавництво «Колегіум». — 2014. — 1500 с.
3. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напреєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напреєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
4. Гавенко В.Л. та ін. Психіатрія і наркологія : підручник для студентів вищих мед. навч. закладів III – IV рівнів акредитації / В.Л.Гавенко, В.С.Бітенський, В.А.Абрамов та ін.; За ред. В.Л.Гавенка, В.С.Бітенського. – К. Здоров'я, 2006. – 512 с.
5. Гавенко В.Л., Самардакова Г.О., Коростій В.І. Пропедевтика психіатрії. - Харків: Регіон-інформ, 2003.
6. Підлубний В. Л. Медико-психосоціальна допомога при психічних розладах : навчальний посібник / В. Л. Підлубний. -Запоріжжя, 2017. –80с.

7. Медико-соціальна експертиза психічних та поведінкових розладів: Навчально-методичний посібник /Заред. д.м.н., проф.. Л.М. Юр'євої. –Дніпропетровськ, 2004. – 143 с.
8. Фармакологія: підручник / І.В. Нековаль, Т.В. Казанюк. — 4-е вид., виправл. — К.: ВСВ «Медицина», 2011.— 520 с.
9. Бухановский А.О., Кутявин Ю.А., Литвак М.П. Общая психопатология. - Ростов-на-Дону: Феникс, 1998.
10. Менделевич В.Д. Психиатрическая пропедевтика. -М.: Медицина, 1997.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

ТЕМА: Порушення когнітивних функцій: пам'яті, уваги, мислення та інтелекту.

Мета: Знати психологічні особливості когнітивних процесів. Вивчити психопатологічну феноменологію процесів пам'яті, уваги, мислення, інтелекту. Вміти оцінювати кластер когнітивних порушень в описі психічного статусу.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: Розлади пам'яті: кількісні і якісні. Патологічне посилення пам'яті – гіпермнезія, патологічне ослаблення пам'яті – гіпомнезія, дисмнезія. Втрата пам'яті – амнезія (репродукційна, фіксаційна, ретроградна, антероградна, прогресуюча). Парамнезії: псевдоремінісценції, конфабуляції, криптомнезії.

Симптоми порушення уваги. Особливості розладів пам'яті та уваги при різних захворюваннях. Способи виявлення розладів пам'яті і уваги.

Порушення мислення за темпом та зв'язком асоціацій. Нав'язливі ідеї. Надцінні ідеї. Маячні ідеї. Індуковані маячні ідеї. Первинні інтерпретативні і вторинні чуттєві маячні ідеї. Клінічне значення розладів мислення.

Порушення інтелекту: деменція (лакунарна, тотальна). Розумова відсталість, ступені. Межова розумова відсталість, інфантилізм. Вікові особливості розладів мислення та інтелекту. Методи діагностики. Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів мислення та інтелекту.

Когнітивне зниження, ступені, клініко-діагностичне значення в психіатрії та соматичній медицині.

Основні теоретичні питання:

1. Поняття про пізнавальні процеси, їх роль у психічному функціонуванні людини.
2. Психологічна характеристика пам'яті. Види пам'яті.
3. Психологічна характеристика уваги, класифікація уваги.
4. Патологія пам'яті: кількісні та якісні розлади, клінічне значення.
5. Симптоми порушення уваги і їх діагностичне значення.
6. Амнестичний синдром С.С.Корсакова: структура, варіанти, клінічне значення.
7. Особливості порушень пам'яті та уваги при різних захворюваннях.
8. Визначення та психологічна характеристика процесу мислення та інтелекту.
9. Класифікація розладів мислення.
10. Формальні розлади мислення (розлади асоціативного процесу).
11. Патологія суджень та умовиводів.
12. Маячні синдроми.
13. Обсесивний синдром.
14. Синдром надцінних ідей.
15. Симптоми інтелектуальної недостатності: вроджені та набуті.
16. Поняття про когнітивне зниження, ступені, варіанти. Особливості структури при різних захворюваннях.

Питання для самостійного вивчення:

1. Морфологічні і фізіологічні механізми пам'яті.
2. Психофізіологічні основи розладів уваги.
3. Індивідуальний розвиток пам'яті і уваги.
4. Психологічні методики дослідження пам'яті і уваги.
5. Основні методики дослідження мислення та інтелекту.
6. Патолофізіологічні механізми порушень мислення.
7. Способи покращення когнітивних процесів.

Питання контролю і самоконтролю:

1. Визначення уваги, види та психологічна характеристика уваги.
2. Визначення пам'яті, її функції, види, психологічні особливості.
3. Класифікація розладів пам'яті. Кількісні та якісні розлади пам'яті.
4. Психофізіологічні та нейропсихічні основи розладів пам'яті.
5. Методи діагностики розладів пам'яті та уваги.
6. Види амнезій.
7. Прогресуюча амнезія. Закон зворотнього розвитку пам'яті Рібо.
8. Захворювання, при яких зустрічаються розлади пам'яті.
9. Розлади уваги та їх діагностичне значення.
10. Способи виявлення розладів уваги.
11. Захворювання при яких зустрічаються розлади уваги.
12. Продуктивний і непродуктивний варіанти Корсаковського синдрому.
13. Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів мислення та інтелекту.
14. Способи виявлення розладів мислення та інтелекту.
15. Визначення та психологічна характеристика процесу мислення.
16. Поняття про інтелект.
17. Розлади асоціативного процесу, їх класифікація.
18. Визначення поняття «маячіння», основні діагностичні критерії
19. Види маячіння.
20. Диференційна діагностика первинного та вторинного маячіння
21. Види нав'язливих станів.
22. Надцінні та домінуючі ідеї.
23. Психічні захворювання при яких зустрічаються розлади мислення.
24. Структура синдрому Кандинського-Клерамбо та його клінічні варіанти.
25. Вроджена недостатність інтелекту.
26. Деменції. При яких захворюваннях зустрічаються.
27. Для яких психічних захворювань характерні розлади інтелекту.
28. Когнітивне зниження, структура, рівні, клінічне значення.

Література:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
3. Гавенко В.Л. та ін. Психіатрія і наркологія : підручник для студентів вищих мед. навч. закладів III – IV рівнів акредитації / В.Л.Гавенко, В.С.Бітенський, В.А.Абрамов та ін.; За ред. В.Л.Гавенка, В.С.Бітенського. – К. Здоров'я, 2006. – 512 с.
4. Гавенко В.Л., Самардакова Г.О., Коростій В.І. Пропедевтика психіатрії. - Харків: Регіон-інформ, 2003.
5. Пінчук І. Я., Чайковська В. В., Стаднюк Л. А.. Актуальні питання геронтопсихіатрії. Тернопіль, 2010.-432 с.
6. Бухановский А.О., Кутявин Ю.А., Литвак М.П. Общая психопатология. - Ростов-на-Дону: Феникс, 1998.
7. Менделевич В.Д. Психиатрическая пропедевтика. -М.: Медицина, 1997.
8. Захаров В.В., Яхно Н.Н. Когнитивные расстройства в пожилом и старческом возрасте. – М., 2005
9. Когнитивная дисфункция при метаболическом синдроме /Н.Ю. Ефимова, В.И. Чернов, И.Ю. Ефимова и др. – Томск :СТТ, 2013. – 116 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

ТЕМА: порушення емоційної та вольової сфер. Психомоторні порушення.

Мета: Ознайомитися із психологічними особливостями емоційного функціонування. Вивчити симптоми афективних порушень. Знати структуру та клініко-діагностичне значення синдромів емоційних розладів. Вивчити симптоматику розладів вольової сфери. Знати основні клініко-діагностичні спектри психомоторних порушень при різних захворюваннях.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: Порушення сили емоцій. Патологічне посилення емоцій – патологічне посилення позитивних емоцій (гіпертимія, ейфорія, морія, манія, екстаз); патологічне посилення негативних емоцій – гіпотимія, депресія, меланхолічний раптус, страх, тривога. Патологічне послаблення емоцій – апатія, емоційна холодність, емоційна тупість. Порушення стійкості емоцій – емоційна лабільність, слабодухість, експлозивність, емоційна інертність (торпідність). Порушення адекватності емоцій – неадекватність емоцій, амбівалентність, фобії, дисфорії, патологічний афект. Сомато-вегетативні ознаки емоційних розладів, способи визначення порушень емоцій.

Вольові розлади: гіпербулія, гіпобулія, абулія, парабулія. Розлади потягів: посилення, послаблення, спотворення. Компульсивні потяги (дромоманія, дипсоманія, kleptomania, міфоманія піроманія, ігрова (гемблінг). Obsesivni potyagi. Ambitendentnist.

Психомоторні розлади: збудження, ступор, паракінезії. Порушення мовлення: прискорення, сповільнення, шепелявість, картавість та ін. Вікові особливості ефektorних порушень.

Основні теоретичні питання:

1. Визначення поняття емоцій.
2. Класифікація емоцій.
3. Основні симптоми розладів емоцій.
4. Маніакальний синдром і його клінічні варіанти.
5. Депресивний синдром і його клінічні варіанти.
6. Фізіологічний та патологічний афект, диференційна діагностика, експертне значення.
7. Захворювання при яких характерні розлади емоцій.
8. Визначення поняття воля. Психологічна характеристика волі.
9. Етапи вольового акту. Прості і складні вольові дії.
10. Симптоми розладів вольової активності.
11. Патологія інстинктивної діяльності.
12. Кататонічний синдром, варіанти.
13. Захворювання при яких зустрічаються розлади волі.
14. Психомоторні порушення, класифікація.
15. Ступори, види, клінічне значення.
16. Збудження, клінічні варіанти, захворювання, при яких зустрічаються.
17. Паракінезії, види, клініко-діагностичне значення.

Питання для самостійного вивчення:

1. Фізіологічні та біохімічні основи емоцій.
2. Методи дослідження емоцій.

3. Емоційний стрес. Теорія стресу Г. Сельє.
4. Емоції та соматична патологія.
5. Індивідуальний розвиток волі.

Питання контролю і самоконтролю:

1. Визначення, класифікація та психологічна характеристика емоцій.
2. Психофізіологічні і нейрофізіологічні основи емоцій.
3. Класифікація і визначення порушень емоцій.
4. Вікові особливості емоційних порушень.
5. Способи виявлення розладів емоцій.
6. Сомато-вегетативні ознаки порушень емоцій.
7. Емоційний стрес, загальні неспецифічні реакції організму на стрес. Поняття про еустрес та дистрес.
8. Депресивний синдром і його клініко-психопатологічні варіанти.
9. Невротична, органічна, ендогенна депресія. Їх клінічні особливості
10. Інволюційна меланхолія, клініка, діагностика.
11. Маніакальний синдром і його варіанти.
12. Апато-абулічний синдром.
13. Захворювання при яких зустрічаються розлади емоцій, ятрогенії. Соматогенні депресії.
14. Визначення поняття волі. Психологічна характеристика волі.
15. Етапи вольового акту.
16. Класифікація розладів ефекторної (вольової) сфери.
17. Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів вольової сфери.
18. Способи виявлення розладів волі.
19. Вікові особливості вольових порушень.
20. Потяги та їх патологія.
21. Структура кататонічного синдрому та його варіанти.
22. Види психомоторного збудження.
23. Види ступору та їх діагностика.
24. Особливості догляду за хворими в стані ступору.
25. Терапевтична тактика при відмові від їжі. Алгоритм надання невідкладної допомоги.
26. Паракінезії, види та клінічне значення.
27. Терапевтична тактика при психомоторному збудженні. Невідкладна допомога.
28. Психічні захворювання при яких зустрічаються вольові розлади.

Література:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напреєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напреєнко ; за ред. О.К. Напреєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напреєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напреєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
3. Гавенко В.Л. та ін. Психіатрія і наркологія : підручник для студентів вищих мед. навч. закладів III – IV рівнів акредитації / В.Л.Гавенко, В.С.Бітенський, В.А.Абрамов та ін.; За ред. В.Л.Гавенка, В.С.Бітенського. – К. Здоров'я, 2006. – 512 с.
4. Гавенко В.Л., Самардакова Г.О., Коростій В.І. Пропедевтика психіатрії. - Харків: Регіон-інформ, 2003.

5. Сексуальні девіації. Судова сексологія : навчальний посібник [для студентів вищих навч. закладів МОЗ України] / Я. В. Саричев, Р. Л. Устенко, Є. Г. Сонник. - Полтава : [б. в.], 2018 (Миргород). - 131 с.
6. Бухановский А.О., Кутявин Ю.А., Литвак М.П. Общая психопатология. - Ростов-на-Дону: Феникс, 1998.
7. Менделевич В.Д. Психиатрическая пропедевтика. -М.: Медицина, 1997.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

ТЕМА: Порушення свідомості та самосвідомості. Основні психопатологічні синдроми. Колоквіум по психопатології.

Мета: Знати критерії ясної та порушеної свідомості. Вміти визначати психопатологічні симптоми розладів свідомості та самосвідомості. Вивчити основні психопатологічні синдроми, їх структуру, варіанти, клініко-діагностичне значення.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: Критерії ясної свідомості, самосвідомості за К. Ясперсом. Стан свідомості при стомленості, під час сну і сновидінь, афективні звуження свідомості. Синдроми кількісного порушення або виключення свідомості: непритомність, обнубіляція, сомнолентність, оглушення, сопор, кома. Синдроми якісного порушення або потьмарення свідомості: деліріозний, онейроїдний, аментивний, синдроми сутінкового стану. Синдроми дереалізації та деперсоналізації. Вікові особливості порушень свідомості та самосвідомості. Поняття та визначення психопатологічного синдрому. Класифікація психопатологічних синдромів. Межові непсихотичні синдроми: астенічні, невротичні (неврастенічний, obsesивно-фобічний, дисморфобічний, істеричний), депресивні, іпохондричні, соматоформні. Психотичні: депресивні, маніакальні, паранояльні, синдром галюцинозу, параноїдні, галюцинаторно-параноїдні (Кандинського-Клерамбо, Капгра, Фреголі), парафренний синдром, дисморфоманічні, кататонічні, гебефренічні, деліріозні, онейроїдні, аментивні. Судомні синдроми. Психоорганічні синдроми: психоорганічний, набуті та вроджені порушення інтелекту, Корсаковський амнестичний.

Основні теоретичні питання:

1. Визначення поняття свідомості. Свідоме та несвідоме.
2. Предметна свідомість, самосвідомість та рефлексійна свідомість.
3. Критерії самосвідомості за К.Ясперсом.
4. Основні синдроми потьмарення свідомості.
5. Деперсоналізація та дереалізація.
6. Поняття про психопатологічний синдром. Прості і складні, комбіновані синдроми.
7. Класифікація психопатологічних синдромів.
8. Межові непсихотичні синдроми.
9. Психотичні синдроми.
10. Дефектно-органічні синдроми.
11. Наркоманічні синдроми.
12. Синдроми, які переважно зустрічаються в підлітковому віці.
13. Синдроми, які переважно зустрічаються в похилому та старечому віці.
14. Основні принципи діагностики психічних хвороб. Синдромологічний принцип, його відображення в МКХ.

Питання для самостійного вивчення:

1. Суспільні форми свідомості.
2. Етапи індивідуального розвитку свідомості.
3. Властивості свідомості.
4. Судомні синдроми.

5. Психоендокринний синдром.
6. Загальне вчення про етіопатогенез психічних хворіб.
7. Міжнародна класифікація хвороб – МКХ-10.

Питання контролю і самоконтролю:

1. Синдроми пригніченої та потьмареної свідомості.
2. Оглушення, сопор, кома, їх діагностичне значення.
3. Астенічна сплутаність.
4. Клініка деліріозного синдрому. Види делірію. Стадії розвитку делірію за Лібермейстером.
5. Онеїроїдний синдром.
6. Аменція.
7. Сутінковий стан свідомості, його клінічні варіанти.
8. Методи визначення стану свідомості.
9. Особливості розладів свідомості у різні вікові періоди.
10. Розлади самосвідомості.
11. Основні етапи розвитку свідомості.
12. Стани свідомості.
13. Захворювання, при яких характерні розлади свідомості.
14. Види коматозних станів.
15. Особливості догляду та спостереження за хворими з розладами свідомості.
16. Поняття психопатологічного синдрому. Структура синдрому.
17. Класифікація психопатологічних синдромів.
18. Межові непсихотичні синдроми.
19. Психотичні синдроми.
20. Дефектно-органічні синдроми.
21. Наркоманічні синдроми.
22. Судомні синдроми.
23. Міжнародна класифікація хвороб – МКХ-10.
24. Значення діагностики психопатологічного синдрому.

Література:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
3. Гавенко В.Л. та ін. Психіатрія і наркологія : підручник для студентів вищих мед. навч. закладів III – IV рівнів акредитації / В.Л.Гавенко, В.С.Бітенський, В.А.Абрамов та ін.; За ред. В.Л.Гавенка, В.С.Бітенського. – К. Здоров'я, 2006. – 512 с.
4. Гавенко В.Л., Самардакова Г.О., Коростій В.І. Пропедевтика психіатрії. - Харків: Регіон-інформ, 2003.
5. Бухановский А.О., Кутявин Ю.А., Литвак М.П. Общая психопатология. - Ростов-на-Дону: Феникс, 1998.
6. Менделевич В.Д. Психиатрическая пропедевтика. -М.: Медицина, 1997.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

ТЕМА: Шизофренія. Етіологія, патогенез. Преморбідні прояви. Основні клінічні симптоми. Шизотипальні та маячні розлади. Клінічні форми та типи перебігу. Лікування та реабілітація хворих на шизофренію.

Мета: Вміти аналізувати вплив основних чинників розвитку поліетіологічних психічних захворювань. Вивчити значення психотравмуючих факторів у виникненні маніфестних проявів та рецидивів захворювання. Диференціювати основні клінічні симптоми та синдроми при психічних розладах шизофренічного спектру. Діагностувати невідкладні стани та вміти надавати екстрену медичну допомогу хворим на шизофренію. Пояснювати принципи лікування хворих, визначати особливості проведення підтримуючої терапії та профілактики рецидивів хворих на психічні розлади шизофренічного спектру. Розуміти принципи та значення психотерапевтичної та психосоціальної допомоги пацієнтам, хворим на шизофренію.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: визначення понять шизофренія, шизоафективний розлад, шизотиповий розлад та маячні розлади. Шизофренія як нозологічна форма в історичному аспекті. Епідеміологія. Основні гіпотези патогенетичних механізмів при шизофренії. Преморбідні особливості хворих. Клінічні прояви: негативні та продуктивні симптоми. Основні клінічні форми та типи перебігу шизофренії. Кінцевий стан шизофренії, поняття дефекту, типи дефектів особистості. Діагностика та диференційна діагностика шизофренії. Особливості шизофренії у віковому аспекті.

Лікування шизофренії: фармакотерапія, психотерапія, електросудомна терапія: покази та протипокази. Застосування нейролептиків, антидепресантів, транквілізаторів. Психотерапевтична допомога. Підтримуюча терапія, соціотерапія. Профілактика рецидивів, соціально-реабілітаційні заходи. Попередження стигматизації та дискримінації хворих на шизофренію. Експертиза: трудова, військова, судово-психіатрична.

Шизотипові та маячні розлади. Преморбідні особливості, сприятливі фактори, клінічні симптоми, лікування, кінцевий стан. Індукований маячний розлад. Шизоафективні розлади. Сучасні уявлення про генезис, розповсюдженість. Клінічна симптоматика. Лікування шизоафективних розладів.

Основні теоретичні питання

1. Основні гіпотези етіології та патогенезу шизофренії (генетична, нейрохімічна, інфекційна, психодинамічна, соціокультуральна).
2. Принципи діагностики шизофренії, клініко-психопатологічний та експериментально-психологічний методи.
3. Основні клінічні прояви шизофренії.
4. Клінічні форми шизофренії.
5. Кінцевий стан шизофренії. Поняття про ремісію та дефект, типи ремісій та дефектів.
6. Типи перебігу шизофренії (приступоподібно-прогресивний, безперервно-прогресивний, періодичний).
7. Вікові особливості перебігу шизофренії. Клініка дитячої шизофренії.
8. Шокові методи лікування шизофренії.
9. Принципи психофармакотерапії шизофренії.
10. Підтримуюча терапія, принципи профілактики та реабілітації хворих на шизофренію.
11. Питання експертизи при шизофренії
12. Шизотипові та маячні розлади. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми, лікування, кінцевий стан.
13. Індукований маячний розлад, клініка, діагностика, лікування.

14. Шизоафективні розлади, етіологія, патогенез, епідеміологія, основні клінічні симптоми.
15. Лікування шизоафективних розладів, принципи профілактики, прогноз та питання експертизи.

Питання для самостійного вивчення

1. Шизофренія як нозологічна форма в історичному аспекті, епідеміологія, сучасні уявлення про етіопатогенез.
2. Особливості надання психотерапевтичної допомоги хворим на шизофренію.
3. Поняття про первинний психотичний епізод та його значення в діагностиці і лікуванні.

Питання контролю та самоконтролю

1. Які основні групи симптомів характерні для шизофренії?
2. Критерії діагностики шизофренії за МКХ-10.
3. Які основні клінічні форми і типи перебігу шизофренії?
4. В чому полягають принципи діагностики шизофренії?
5. Які ініціальні прояви шизофренії?
6. Які психопатологічні розлади характерні для параноїдної шизофренії?
7. Які діагностичні критерії кататонічної форми шизофренії ви знаєте?
8. Які основні клінічні прояви гебефренічної форми шизофренії?
9. Які негативні симптоми характерні для простої форми шизофренії?
10. Що таке дефектний стан? Які типи дефекту при шизофренії ви знаєте?
11. Які основні прояви дитячої шизофренії?
12. Методика електросудомної терапії.
13. Покази та протипокази для застосування шоківих методів лікування шизофренії.
14. В чому полягають принципи психофармакотерапії шизофренії?
15. Які типові та атипові нейролептики застосовуються при лікуванні хворих на шизофренію?
16. Які основні етапи реабілітації при шизофренії ви знаєте?
17. На підставі яких клінічних ознак можна діагностувати шизотипний розлад?
18. Яка психопатологічна симптоматика характерна для клініки маячних розладів?
19. Які типові ознаки хронічних маячних розладів ви знаєте?
20. В чому полягають принципи діагностики та лікування гострих та транзиторних психотичних розладів?
21. Які діагностичні критерії індукованого маячного розладу ви знаєте?
22. Які критерії діагностики шизоафективних розладів ви можете назвати?
23. Які принципи терапії та профілактики шизоафективних розладів ви знаєте?

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
3. Гавенко В.Л. та ін. Психіатрія і наркологія : підручник для студентів вищих мед. навч. закладів III – IV рівнів акредитації / В.Л.Гавенко, В.С.Бітенський, В.А.Абрамов та ін.; За ред. В.Л.Гавенка, В.С.Бітенського. – К. Здоров'я, 2006. – 512 с.
4. Скрипніков А.М., Кидонь П.В. Етіологія та патогенез шизофренії: сучасний стан вивчення проблеми. Полтава: АСМІ, 2019. 51 с.

5. Критерії діагностики та принципи лікування психічних розладів та розладів поведінки у дітей та підлітків / За ред. П.В. Волошина. – Харків: Торсинг, 2001. – 258 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

ТЕМА: Афективні розлади. Клінічні форми та типи перебігу. Вікові особливості афективних розладів. Принципи терапії та профілактики..

Мета: Знати основні варіанти психічних розладів афективного регістру. Вміти диференціювати клінічні форми та визначати типи перебігу афективної патології. Вивчити вікові психологічні особливості розладів емоційної сфери. Знати основні методи та алгоритми лікування, принципи профілактики афективних розладів. Вивчити психопатологічну феноменологію процесів пам'яті, уваги, мислення, інтелекту.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: визначення поняття афективні розлади, поширеність афективних розладів.

Біполярний афективний розлад. Клінічні прояви маніакальної та депресивної фаз. Інтермісія. Типи перебігу. Особливості терапії фаз, принципи підтримуючої та протирецидивної терапії. Рекурентний депресивний розлад. Клініко-психопатологічні особливості епізоду. Соматичні еквіваленти ендогенної депресії, триада Протопопова. Маскована депресія, її соматовегетативні та психопатологічні ознаки. Гіпоманії. Субдепресії. Циклотимія. Дистимія.

Особливості афективних захворювань у дітей. Особливості нагляду за хворими у стані депресії. Особливості лікування пацієнтів із суїцидальними тенденціями. Принципи профілактики і терапії афективних психозів. Немедикаментозні методи лікування депресивних розладів. Проблеми експертизи та медико-соціальної реабілітації хворих на афективні розлади.

Основні теоретичні питання

1. Визначення поняття та класифікація афективних розладів.
2. Епідеміологія, етіологія та патогенез біполярного афективного розладу.
3. Критерії діагностики афективних розладів.
4. Клінічні прояви маніакальної фази.
5. Атипові та змішані варіанти маніакального синдрому.
6. Клініка депресивної фази.
7. Типові та атипові варіанти депресивної фази.
8. Діагностичні критерії маскованої депресії.
9. Основні варіанти маскованої депресії.
10. Загальні закономірності перебігу біполярного афективного розладу.
11. Вікові особливості клінічних проявів та перебігу біполярного афективного розладу.
12. Методи лікування біполярного афективного розладу.
13. Циклотимія, клініка, діагностика, лікування.
14. Дистимія, клініка, діагностика, лікування.
15. Експертиза та реабілітація хворих на афективні розлади.

Питання для самостійного вивчення

1. Сучасні уявлення про етіопатогенез афективних розладів.
2. Особливості нагляду за хворими у депресивному стані.
3. Немедикаментозні методи лікування депресивних розладів.

Питання контролю та самоконтролю

1. В чому полягають принципи діагностики афективних розладів?
2. Які клінічні прояви маніакальної фази біполярного афективного розладу ви знаєте?
3. Які атипичні варіанти маніакального синдрому ви знаєте?
4. Які типові та атипичні варіанти депресивної фази біполярного афективного розладу?
5. Які основні клінічні прояви маскованої депресії?
6. Типи перебігу біполярного афективного розладу.
7. Основні клінічні прояви маскованої депресії.
8. Які принципи протирецидивної терапії при біполярному афективному розладі?
9. Які клінічні прояви субдепресивної та гіпоманіакальної фази ви знаєте?
10. Які основні принципи профілактики і терапії афективних розладів?
11. Невідкладна допомога при маніакальному збудженні.
12. Невідкладна допомога при депресивному синдромі з суїцидальними тенденціями.
13. Медико-соціальна, військова та судово-психіатрична експертиза при афективних розладах.

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напреєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напреєнко ; за ред. О.К. Напреєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напреєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напреєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
3. Гавенко В.Л. та ін. Психіатрія і наркологія : підручник для студентів вищих мед. навч. закладів III – IV рівнів акредитації / В.Л.Гавенко, В.С.Бітенський, В.А.Абрамов та ін.; За ред. В.Л.Гавенка, В.С.Бітенського. – К. Здоров'я, 2006. – 512 с.
4. Скрипніков А.М., Животовська Л.В., Боднар Л.А., Сонник Г.Т. Психіатрія та наркологія. Навчально-методичний посібник – К.: Видавництво «Медицина», 2019.- 224с.
5. Бобирьов В.М., Скрипніков А.М., Телюков О.С. Афективні розлади: клінічний та психофармакологічний аспекти Навчально-методичний посібник Полтава: «Дивосвіт», 2014. – 133с.
6. Кожина Г. М., Коростій В. І., Зеленська К. О. Механізми формування та шляхи профілактики суїцидальної поведінки у хворих на депресивні розлади: монографія. Харків: ХНМУ, 2014. 76 с.
7. Критерії діагностики та принципи лікування психічних розладів та розладів поведінки у дітей та підлітків / За ред. П.В. Волошина. – Харків: Торсинг, 2001. – 258 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

ТЕМА: Епілепсія. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічна характеристика пароксизмів. Епілептичні психози, розвиток особистості за епілептичним типом. Діагностичні критерії епілепсії. Лікування. Невідкладна допомога при епілептичному статусі.

Мета: Знати класифікацію епілепсії. Вміти аналізувати етіологічні чинники та розуміти патогенетичні механізми епілепсії. Вивчити основні види епілептичних пароксизмів. Вміти диференціювати варіанти епілептичних психозів. Вміти аналізувати основні параметри електроенцефалографічного обстеження. Вивчити основні групи протиепілептичних медикаментів. Знати алгоритм надання допомоги при невідкладних станах у хворих на епілепсію.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: Визначення епілепсії, її поширеність. Етіологія та патогенез епілепсії. Поняття про епілептичне та епілептогенне вогнище. Поняття про епілептичні реакції та епілептиформний синдром. Пароксизм, його клінічна характеристика. Класифікація епілептичних пароксизмів. Прості парціальні напади (без порушення свідомості): моторні, сенсорні, із вегето-вісцеральними проявами, із порушенням психічних функцій (дисфазичні, дизмнестичні, із порушенням мислення, афективні, з ілюзіями, із складними галюцинаціями). Комплексні парціальні напади (із порушенням свідомості). Генералізовані напади (абсанси, міоклонічні, клонічні, тонічні, тоніко-клонічні, атонічні). Вторинно-генералізовані напади. Епілептичний статус. Епілептичні психози, клінічні варіанти. Зміни особистості у хворих на епілепсію. Особливості епілепсії у дітей. Диференційна діагностика епілепсії. Діагностичне значення клініко-анамнестичного обстеження, електрофізіологічних методик.

Принципи лікування епілепсії (комплексність, аналіз етіологічних та провокуючих факторів, особливостей клінічної картини). Антипароксизмальні препарати, методика їх застосування. Невідкладна допомога при генералізованому судомному нападі, епілептичному статусі. Методи лікування дисфорій, потьмарення свідомості та інших епілептичних психозів. Принципи медико-соціальної реабілітації. Основи трудової, військової та судово-психіатричної експертизи.

Основні теоретичні питання

1. Визначення поняття епілепсія, поширеність, етіологія та патогенез епілепсії.
2. Особливості виникнення та перебіг генуїнної та симптоматичної епілепсії.
3. Поняття про епілептичні реакції та епілептиформний синдром.
4. Поняття про епілептичне та епілептогенне вогнище.
5. Класифікація епілепсії.
6. Класифікація епілептичних пароксизмів.
7. Клінічна характеристика парціальних нападів.
8. Види генералізованих пароксизмів.
9. Клініка великого судомного нападу.
10. Диференційна діагностика великого судомного нападу та істеричного нападу.
11. Епілептичні психози, клініка, діагностика, лікування.
12. Зміни особистості при епілепсії.
13. Принципи і методи лікування епілепсії.
14. Невідкладна допомога при генералізованому судомному нападі, епілептичному статусі.
15. Зміни особистості при епілепсії, основні характеристики, прогноз.
16. Особливості епілепсії у дітей.

17. Прогноз та експертиза при епілепсії.

Питання для самостійного вивчення

1. Рання діагностика епілепсії, фактори ризику щодо виникнення епілепсії.
2. Принципи вибору антиконвульсантів при терапії хворих на епілепсію.
3. Електроенцефалографічна характеристика епілепсії

Питання контролю та самоконтролю

1. В чому полягають принципи діагностики епілепсії?
2. Які клінічні форми епілепсії ви знаєте?
3. Що таке генуїнна та симптоматична епілепсія?
4. Клінічна характеристика парціальних нападів.
5. Чим відрізняються складні парціальні напади від простих?
6. Клінічна характеристика генералізованих нападів.
7. Які відмінності істеричного нападу від епілептичного?
8. Диференційна діагностика великого та малого судомного нападів.
9. Що таке епілептичний статус?
10. Невідкладна допомога при епілептичному статусі.
11. Що таке психічні еквіваленти епілепсії?
12. Сутінкові стани потьмарення свідомості при епілепсії.
13. Клініка гострих та хронічних епілептичних психозів.
14. Епілептичні психози з розладами свідомості.
15. Що таке епілептиформна реакція?
16. Які антипароксизмальні препарати ви знаєте?
17. Принципи призначення протисудомних препаратів.
18. Методи лікування дисфорій, потьмарення свідомості та інших епілептичних психозів.
19. Принципи медико-соціальної реабілітації при епілепсії.

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
3. Гавенко В.Л. та ін. Психіатрія і наркологія : підручник для студентів вищих мед. навч. закладів III – IV рівнів акредитації / В.Л.Гавенко, В.С.Бітенський, В.А.Абрамов та ін.; За ред. В.Л.Гавенка, В.С.Бітенського. – К. Здоров'я, 2006. – 512 с.
4. Мар'єнко Л.Б., Літовченко Т.А. Дубенко А.Є. Нові класифікації епілепсії та епілептичних нападів (ILAE, 2017): шляхи впровадження в Україні.// Міжнародний неврологічний журнал.-2017.-№7(93).-С.89-96
5. Григорова І.А. Неврологія : національний підручник / [за ред. проф.І.А.Григорової, проф. Л.І.Соколової]. – Київ : «Медицина», 2015. – 640с.
6. Мартинюк В.Ю. Лікування епілепсії, епілептичних синдромів у дітей / В.Ю. Мартинюк, Т.В. Коноплянко, В.О. Свистільник, С.К. Евтушенко, А.А. Омеляненко. – Київ, 2012. – 18 с.
7. Медицина невідкладних станів. Екстрена(швидка) медична допомога:підручник/І.С.Зозуля,В.І.Боброва,Г.Г.Рощин та інші;/ за ред.. І.С.Зозулі.-3-є видання,пер.та доп..-Київ.-ВСВ «Медицина».-2017.-960с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9

ТЕМА: Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю.

Мета: Вміти визначати предиспозиційні та патогенетичні фактори розвитку алкогольної залежності. Вивчити діагностичні критерії психічних та поведінкових розладів, спричинених вживанням алкоголю, особливості клінічної картини в залежності від вікових параметрів. Вміти діагностувати невідкладні стани при алкогольній інтоксикації та алкогольній залежності. Володіти навичками в наданні медичної допомоги при невідкладних станах у хворих із алкогольною залежністю. Знати основні принципи та заходи профілактики алкогольної залежності. Визначати алгоритм та принципи лікування в сучасних умовах.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: Медико-соціальні аспекти вживання алкоголю, статистичні дані щодо епідеміології алкогольної залежності. Алкогольна інтоксикація, ступені, індивідуальні особливості, діагностика, надання медичної допомоги при гострих алкогольних отруєннях. Просте алкогольне сп'яніння та патологічне сп'яніння: діагностика, судово-психіатрична експертиза. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю, критерії, наркоманічний синдром при алкогольній залежності. Клінічна структура та діагностика абстинентного стану, алгоритм медичної допомоги. Стадії алкоголізму, зміни особистості у хворих, які страждають хронічною алкогольною залежністю. Особливості проявів хронічного зловживання алкоголем у дітей та жінок. Соматоневрологічна симптоматика. Гострі металкогельні психози. Затяжні металкогельні психози. Алкогольні енцефалопатії. Алкогольна депресія. Лікування металкогельних психозів. Організація наркологічної допомоги в Україні в сучасних умовах. Методи лікування алкоголізму, профілактика алкоголізму та його рецидивів. Питання реабілітації. Експертиза хворих (трудова, судово-психіатрична, військова).

Основні теоретичні питання

1. Алкоголь та його вплив на організм людини, дані ВООЗ щодо поширення алкогольної залежності у загальній популяції.
2. Побутове пияцтво, як соціальне явище, основні виклики та перестороги.
3. Розповсюдження алкоголізму в Україні.
4. Психічні та поведінкові розлади зумовлені вживанням алкоголю, діагностичні критерії.
5. Просте алкогольне сп'яніння, ступені, клінічна характеристика. Патологічне сп'яніння, варіанти.
6. Стадії хронічної алкогольної залежності. Клінічна характеристика початкової стадії..
7. Симптоматика наркоманічної та енцефалопатичної стадії.
8. Алкогольна деградація особистості.
9. Соматичні та неврологічні ускладнення алкоголізму.
10. Принципи та методи лікування алкогольної залежності.
11. Клініка алкогольної коми. Методи діагностики та невідкладне лікування.
12. Клініка класичного алкогольного делірію. Атипові форми алкогольного делірію. Важкі форми алкогольного делірію. Алгоритм надання невідкладної допомоги.
13. Алкогольні галюцинози, клініка, діагностика, лікування.
14. Алкогольні параноїди, клініка, діагностика, лікування.
15. Організація наркологічної допомоги в Україні на сучасному етапі.
16. Мета, принципи та заходи психосоціальної реабілітації осіб із алкогольною залежністю.

17. Експертиза хворих.

Питання для самостійного вивчення

1. Історія вчення про алкогольну залежність.
2. Сучасні дані про етіопатогенез алкоголізму.
3. Дитячий та підлітковий алкоголізм. Алкоголізм в похилому та старечому віці.
4. Розповсюдження алкогольних психозів.

Питання контролю та самоконтролю

1. Клініка простого алкогольного сп'яніння, ступені, діагностика. Патологічне сп'яніння, види, клінічні особливості.
2. Великий наркоманічний синдром при алкогольній залежності: структура, характеристика.
3. Клінічна характеристика початкової стадії алкоголізму.
4. Які прояви психічної та фізичної залежності?
5. Алкогольна кома, симптоми, невідкладна терапія.
6. Зміни особистості при алкоголізмі.
7. Вікові особливості алкоголізму. Особливості клініки та перебігу хронічної алкогольної залежності у жінок.
8. Лікування алкогольної залежності: методи терапії.
9. Класифікація алкогольних психозів.
10. Клініка алкогольного делірію. Методи лікування.
11. Клінічна характеристика та методи лікування алкогольних галюцинозів.
12. Алкогольний параноїд, клініка, діагностика, лікування.
13. Алкогольні енцефалопатії, клініка, діагностика, лікування.

Список рекомендованої літератури:

1. Наркологія: Національний підручник (під редакцією Сосіна І.К., Чуєва Ю.Ф.). – Харків: Видавництво «Колегіум». – 2014. – 1500 с.
2. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
3. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
4. Л.В. Животовська, А.М. Скрипніков, І.М. Скрипник, Ю.О. Фисун Клініка, неврологічні та соматичні ускладнення внаслідок вживання алкоголю. Навчальний посібник ТОВ «АСМІ», 2015. – 131с.
5. Влох І. Й. Навчальний посібник з наркології/ І.Й.Влох, О.К. Напрєєнко, Б. В. Кулик та ін.//- Видавничий центр ЛНМУ ім. Д. Галицького. Львів, 2007- 70с.
6. Напрєєнко О. К. Наркологія. Психічні та поведінкові розлади, спричинені зловживанням психоактивними речовинами. Навч.посібник/ О.К. Напрєєнко, Л. В.Животовська, Н. Ю. Петрица та ін.// К. Здоров'я, 2006. – 2011– 208с.
7. Влох І.Й., Кулик Б.В., Білобровка Р.І., Панас А.Р., Гуль А.Л., Петрина Н.Ю., Рахман Л.В. Довідник з психофармакології для студентів медичних вузів, Львів –2006. –56с.
8. Чабан О.С. Невідкладна допомога в психіатрії та наркології. Посібник / О.С.Чабан, О.О.Хаустова, Я.М.Несторович. –К.: Мед книга, 2010. –128 с
9. Невідкладні стани в психіатрії та наркології: Метод .посібник/ Під заг. Ред. Л.М. Юр'євої. –Київ, 2000. –149 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10

ТЕМА: Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин.

Мета: Вміти розпізнавати та діагностувати прояви впливу психоактивних речовин на людину. Знати патогенетичні механізми розвитку залежності при вживанні різних психоактивних речовин. Вивчити діагностичні критерії психічних та поведінкових розладів, зумовлених вживанням психоактивних речовин (наркоманії, токсикоманії). Вміти діагностувати невідкладні стани в наркології та знати алгоритми надання невідкладної допомоги. Знати основні принципи та заходи профілактики наркоманій і токсикоманій. Володіти навичками лікування психічних та поведінкових розладів, зумовлених вживанням психоактивних речовин в сучасних умовах.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: Медичний, юридичний та соціальний критерії наркотичної речовини. Епідеміологія наркоманій та токсикоманій. Особливості перебігу наркологічних захворювань: гостра інтоксикація, зловживання, синдром залежності, стан абстиненції, психотичні розлади у стані сп'яніння, резидуальні та відтерміновані розлади.

Залежність від опіатів, канабіоїдів, психостимуляторів (амфетаміну, ефедрону, кокаїну), галюциногенів, барбітуратів. Стадії наркоманій, перебіг, кінцевий стан. Лікування і профілактика наркоманій. Особливості наркоманій в залежності від віку. Залежність від транквілізаторів, снодійних, холінолітичних препаратів, кофеїну, летких розчинників. Тютюнова залежність (стадії, перебіг, кінцевий стан). Особливості токсикоманії підлітків жінок. Лікування і профілактика токсикоманій та залежності від ліків.

Основні теоретичні питання

1. Міжнародна класифікація наркотичних речовин. Критерії наркотичної речовини.
2. Визначення поняття «наркоманія», «токсикоманія».
3. Клініка наркоманій та їх різновиди.
4. Класичне поняття великого наркоманічного синдрому.
5. Класифікація, клініка, особливості перебігу токсикоманій.
6. Наркоманії та токсикоманії у підлітковому віці.
7. Клініка та перебіг опійної наркоманії.
8. Клініка та перебіг гашишної наркоманії.
9. Клініка та перебіг кокаїнової наркоманії.
10. Клініка та перебіг наркоманій викликаних вживанням психостимуляторів.
11. Клініка та перебіг наркоманій викликаних галюциногенами.
12. Стадії наркоманій та кінцевий стан при наркоманіях.
13. Особливості лікування наркоманій.
14. Принципи профілактики наркоманій.
15. Особливості перебігу наркоманій в дитячому віці.
16. Психічні та поведінкові розлади внаслідок зловживання транквілізаторами, снодійними, холінолітиками.
17. Зловживання леткими розчинниками.
18. Лікування та профілактика токсикоманій.
19. Психотерапевтичні методи лікування наркотичних залежностей та психосоціальна реабілітація uzалежнених осіб

Питання для самостійного вивчення

1. Сучасні уявлення про етіопатогенез наркоманій та токсикоманій.
2. Наркоманії як медико-соціальна проблема.
3. Розповсюдженість наркоманій в сучасному світі.
4. Нехімічні варіанти аддикції, класифікація, розповсюдженість, принципи профілактики та терапії.
5. Соматичні порушення при наркоманіях і токсикоманіях.

Питання контролю та самоконтролю

1. Які закономірності формування наркоманічної залежності?
2. Які є види наркоманій, їх клінічна характеристика?
3. Які стадії опійної наркоманії?
4. Особливості терапії барбітуратової залежності.
5. Принципи та методи лікування наркоманій.
6. Принципи профілактики наркоманій.
7. Які особливості перебігу наркоманій в жінок та підлітків?
8. Які прояви залежності від транквілізаторів?
9. Які психічні та поведінкові розлади при зловживанні холінолітиками (циклодол, паркопан)?
10. Психічні та поведінкові розлади при залежності від легких розчинників.
11. Які клінічні особливості нікотинізму.
12. В чому проявляється соціальна проблема токсикоманій?
13. Які особливості токсикоманій в підлітковому віці та у жінок?
14. Які принципи терапії та профілактики токсикоманій?

Список рекомендованої літератури:

1. Наркологія: Національний підручник (під редакцією Сосіна І.К., Чуєва Ю.Ф.). – Харків: Видавництво «Колегіум». – 2014. – 1500 с.
2. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
3. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
4. Влох І. Й. Навчальний посібник з наркології/ І.Й.Влох, О.К. Напрєєнко, Б. В. Кулик та ін.//- Видавничий центр ЛНМУ ім. Д. Галицького. Львів, 2007- 70с.
5. Напрєєнко О. К. Наркологія. Психічні та поведінкові розлади, спричинені зловживанням психоактивними речовинами. Навч.посібник/ О.К. Напрєєнко, Л. В.Животовська, Н. Ю. Петрина та ін.// К. Здоров'я, 2006. – 2011– 208с.
6. Влох І.Й., Кулик Б.В., Білобривка Р.І., Панас А.Р., Гуль А.Л., Петрина Н.Ю., Рахман Л.В. Довідник з психофармакології для студентів медичних вузів, Львів –2006. –56с.
7. Чабан О.С. Невідкладна допомога в психіатрії та наркології. Посібник / О.С.Чабан, О.О.Хаустова, Я.М.Несторович. –К.: Мед книга, 2010. –128 с
8. Невідкладні стани в психіатрії та наркології: Метод .посібник/ Під заг. Ред. Л.М. Юр'євої. –Київ, 2000. –149 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11

ТЕМА: Загальна характеристика органічних (включаючи симптоматичні) психічних розладів. Психічні порушення у старечому віці. Психічні порушення у хворих при соматичних, ендокринних та судинних захворюваннях.

Мета: Вивчити основні клінічні варіанти психоорганічних розладів. Визначити найбільш поширені психопатологічні симптоми та синдроми при органічних захворюваннях головного мозку. Аналізувати результати обстеження хворих із органічними захворюваннями головного мозку. Визначити характер та принципи лікування хворих із психічними порушеннями при органічних захворюваннях головного мозку. Діагностувати невідкладні стани і надавати екстрену медичну допомогу при органічних захворюваннях головного мозку.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: Вивчення основних патогенетичних механізмів органічних психічних порушень. Класифікація психічних порушень органічної природи. Особливості психічних порушень в різні періоди захворювання. Клінічні прояви психічних порушень при органічних захворюваннях. Принципи диференційної діагностики психічних порушень органічної природи. Принципи терапії психічних порушень органічного походження.

Загальна характеристика та класифікація психічної патології похилого та старечого віку. Функціональні психічні порушення: клімактеричні, пресенільні психози (депресія, паранойя, функціональні психози старечого віку- клінічні варіанти, перебіг, кінцевий стан, лікування та профілактика). Сенільні та пресенільні деменції – хвороба Альцгеймера, Піка, стареча деменція, деменція при хворобі Паркінсона. Клінічні особливості, перебіг, лікування , профілактика.

Психічні порушення у хворих з соматичними та ендокринними захворюваннями. Основні клінічні форми соматогенних психічних розладів. Особливості психоорганічного синдрому. Ендокринний психосиндром Манфреда Бльойлера. Психічні порушення при вагітності, у післяпологовому та лактаційному періодах. Вікові особливості, перебіг, прогноз. Принципи терапії, профілактики та експертизи соматогенних психічних розладів. Непсихотичні, психотичні, дефектно-органічні психічні порушення судинного генезу. Особливості судинної деменції.

Основні теоретичні питання

1. Загальні патогенетичні механізми органічних психічних порушень.
2. Класифікація психічних порушень органічної природи.
3. Динаміка та особливості психічних порушень в різні періоди захворювання.
4. Клінічні прояви психічних порушень при органічних захворюваннях.
5. Принципи диференційної діагностики психічних розладів органічної природи.
6. Терапія психічних розладів органічного генезу.
7. Основні психопатологічні синдроми, які зустрічаються при соматичних, ендокринних та судинних захворюваннях.
8. Клінічна характеристика психічних розладів під час вагітності та післяпологових психічних розладів.
9. Проблема діагностики та лікування післяпологових психозів.
10. Клінічні особливості та динаміка перебігу психічних порушень судинного генезу.
11. Принципи терапії психічних розладів при судинних ураженнях
12. Клініка, діагностика та терапія психічних розладів при внутрішніх соматичних захворюваннях.

13. Ендокринний психосиндром Манфреда Бльойлера.
14. Профілактика соматогенних, ендокринних, судинних, післяпологових психічних розладів та психічних розладів під час вагітності.
15. Основні засади терапії психічних порушень органічного походження.

Питання для самостійного вивчення

1. Електроенцефалографічна характеристика органічних уражень різних ділянок головного мозку.
2. Неврологічні знаки органічних уражень головного мозку.
3. Сучасні методи дослідження органічних уражень головного мозку
4. Поняття про екзогенний тип реакції за Бонгеффером.
5. Психічні порушення при лікуванні гормональними препаратами.
6. Вчення про психосоматичний напрямок в психіатрії

Питання контролю та самоконтролю

1. Етіологічні фактори розвитку психоорганічних розладів.
2. Динаміка розвитку психоорганічного синдрому, його клінічні варіанти.
3. Клінічні особливості м'яких, помірних та виражених когнітивних порушень
4. Які диференційно-клінічні ознаки органічних психічних розладів?
5. Мета, суть та принципи терапії органічних психічних розладів.
6. Клініка та діагностика психічних розладів при соматичних, ендокринних та судинних захворюваннях.
7. Ендокринний психосиндром Манфреда Бльойлера.
8. Психічні порушення у вагітних та в післяпологовому періоді..
9. Судинна патологія головного мозку та психічні розлади.
10. Діагностика початкових проявів деменцій за допомогою нейрокогнітивних психологічних методик
11. Клініка та методи лікування деменцій атрофічного генезу.
12. Особливості клінічної структури психічних розладів при хворобі Паркінсона.
13. Діагностика та лікування невідкладних станів, що виникають при органічному ураженні головного мозку, клініка та невідкладна допомога.

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с.
3. Гавенко В.Л. Основні органічні захворювання головного мозку: навч. посібник / В.Л. Гавенко, І.А. Григорова, Г.О. Самардакова (та ін.); за заг. ред. В.Л. Гавенка, І.А. Григорової. —Харків : НТУ «ХПІ», 2008. —228 с.
4. Деменція : навчально-методичний посібник / О. А. Козьолкін, М. В. Сікорська, І.В. Візір, Ю.М. Нерянова. – Запоріжжя : [ЗДМУ], 2015. – 90 с.
5. Функціональний стан центральної нервової системи та нирок при ендокринопатіях / В.П.Пішак, Н.В.Пашковська, О.А.Оленович та ін.; За ред. В.П.Пішака. — Чернівці: Медуніверситет, 2007. — 220 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12

ТЕМА: Психічні порушення при інфекційних захворюваннях та ЧМТ. Психічні порушення внаслідок екологічно несприятливих впливів.

Мета: Вивчити основні групи психічних розладів при інфекційних захворюваннях та ЧМТ. Вміти диференціювати клінічні варіанти інфекційних психозів. Знати алгоритми лікування психічних розладів при інфекціях різної етіології. Вміти аналізувати групи психічних розладів в залежності від локалізації, типу ЧМТ. Знати основні принципи лікування посттравматичних психозів.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: Етіопатогенетичні механізми ураження головного мозку при інфекційних захворюваннях. Екзогенні типи реакцій Бонгеффера. Психічні порушення при гострих інфекціях. Психічні порушення при хронічних інфекціях. Психічні розлади у ВІЛ-інфікованих. Вікові особливості, перебіг, прогноз, принципи терапії, профілактики. Особливості психічних порушень в гострому та підгострому періодах, віддаленому періоді після ЧМТ. Резидуально-органічні наслідки ЧМТ. Вікові особливості, перебіг, прогноз, принципи терапії, профілактики, експертизи, соціально-трудова реабілітація. Клінічні особливості психічних розладів при гострих, хронічних отруєннях лікарськими засобами, харчових отруєннях, при інтоксикаціях промисловими та побутовими отрутами. Психопатологічні особливості людей, що мешкають в екологічно несприятливих зонах. Особливості психічних порушень, що викликані екологічно несприятливими факторами. Психопатологічні проблеми урбанізації. Профілактика та лікування інтоксикаційних психічних порушень та порушень через екологічно несприятливі впливи. Психопатологічні прояви променевих уражень при гострій та хронічній променевої хвороби. Психічні розлади через вплив НЧВ та електромагнітного поля. Пострадіаційні психічні розлади: реактивні під впливом ситуації радіаційної катастрофи та органічні під впливом опромінювання та інкорпорації радіонуклідів. Медикаментозна та психотерапевтична корекція психічних розладів інфекційного, травматичного генезу та викликаних екологічно несприятливими чинниками.

Основні теоретичні питання

1. Основні психопатологічні синдроми, які зустрічаються при екзогеніях (екзогенні типи реакції за Бонгеффером).
2. Клінічна характеристика психічних порушень при гострих та хронічних інфекціях.
3. Психічні розлади у ВІЛ-інфікованих.
4. Вікові особливості, перебіг, прогноз, принципи терапії, профілактики, експертизи, соціально-трудова реабілітація психічних розладів при інфекційних захворюваннях.
5. Клінічна характеристика психічних порушень при ЧМТ у ранніх та віддалених періодах після ЧМТ. Резидуально-органічні наслідки ЧМТ.
6. Принципи терапії, профілактики, експертизи, соціально-трудова реабілітація наслідків перенесених ЧМТ.
7. Клінічні особливості психічних розладів при гострих, хронічних отруєннях лікарськими засобами, харчових отруєннях, при інтоксикаціях промисловими та побутовими отрутами.
8. Психопатологічні проблеми, пов'язані з урбанізацією та викликані несприятливими екологічними факторами. Особливості їх терапії, профілактики, експертизи та соціально-трудова реабілітація.

9. Пострадіаційні психічні розлади та психічні розлади під впливом НЧВ та електромагнітного поля.
10. Особливості профілактики, терапії, соціальної реабілітації та експертизи пострадіаційних психічних порушень.
11. Медикаментозна терапія та психотерапевтична корекція органічних психічних розладів при інфекціях, ЧМТ та екологічно несприятливих факторах.
12. Проблеми психічного здоров'я населення у періоди пандемій.

Питання для самостійного вивчення

1. Електроенцефалографічна характеристика органічних уражень головного мозку травматичного генезу.
2. Біохімічні та лабораторні методи дослідження хворих із інтоксикаційними психозами.
3. Психічні розлади при тропічних інфекційних захворюваннях.
4. Санітарно-гігієнічні норми та гранично допустимі відхилення екологічних показників середовища промислових районів.

Питання контролю та самоконтролю

1. Які основні психопатологічні синдроми зустрічаються в клініці інфекційних захворювань?
2. Які особливості інфекційних психозів?
3. Які психічні порушення характерні для гострого періоду ЧМТ?
4. Клінічна картина травматичного делірію, сутінкового стану свідомості, Корсаковського синдрому, епілептиформного синдрому в ранньому періоді ЧМТ.
5. Які клінічні особливості церебрастенії, енцефалопатії, деменції у віддаленому періоді ЧМТ?
6. Які типові зміни особистості у пацієнтів, які перенесли ЧМТ?
7. Які принципи терапії психічних розладів у різні періоди після ЧМТ?
8. Які особливості терапії психічних розладів при інфекційних захворюваннях та СНІДі?
9. Клінічна картина психічних розладів при отруєннях промисловими отрутами.
10. Клініка отруєнь медикаментозними засобами. Невідкладна допомога, діагностика, лікування.
11. Питання профілактики інтоксикаційних психозів.
12. Які особливості психічних розладів при гострій та хронічній променевої хвороби (реактивних та органічних)?
13. Питання профілактики та терапії пострадіаційних психічних розладів.

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с.
3. Гавенко В.Л. Основні органічні захворювання головного мозку: навч. посібник / В.Л. Гавенко, І.А. Григорова, Г.О. Самардакова (та ін.); за заг. ред. В.Л. Гавенка, І.А. Григорової. —Харків : НТУ «ХПІ», 2008. —228 с.
4. Деменція : навчально-методичний посібник / О. А. Козьолкін, М. В. Сікорська, І.В. Візір, Ю.М. Нерянова. — Запоріжжя : [ЗДМУ], 2015. — 90 с.
5. Логановський К.М. Нейропсихіатричні наслідки Чорнобильської катастрофи: сучасний стан доказів [Текст] / К.М. Логановський // Укр. мед. часопис. — 2008. — Т. 68, № 6. — С. 44–51.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13

ТЕМА: Визначення поняття психогеній. Етіологія та патогенез психогенній. Соматоформні та психосоматичні розлади. Неврози. Етіологія, патогенез. Розподіл за клінічною картиною, перебігом. Невротична реакція. Принципи лікування.

Мета: Вивчити основні групи психогенних чинників, загальні закономірності перебігу психогенних психічних розладів. Знати класифікацію психогеній. Вміти аналізувати особливості клінічної картини соматоформних та психосоматичних розладів. Вивчити клінічну характеристику, особливості перебігу неврозів. Володіти навиками щодо терапії психогенних психічних захворювань. Знати основні принципи профілактики.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: : Визначення поняття «психогенні захворювання». Класичне вчення про психогенії. Емоційний стрес та психічна травма. Загальна характеристика захворювань, що пов'язані із емоційно-стресовим та психотравмуючим впливом на людину, їх поширеність, медичне та соціальне значення. Етіологія та патогенез, роль спадковості, набутих факторів, особливостей характеру людини. Класифікація психогеній.

Визначення понять емоційно-стресова, адаптаційна реакції, неврози, їх поширеність. Етіологія та патогенез неврозів, їх класифікації, розподіл за клінічною картиною та перебігом. Клінічні особливості, загальні для всіх неврозів і характерні для окремих форм: неврастенії, неврозу нав'язливих станів, депресивного, іпохондричного, дисморфобічного, нервової анорексії, невротичних порушень органів відчуття (глухонімота, анестезії та ін.) та деяких інших органів і систем організму, моносимптомні неврози у дітей. Фобічні розлади (агорофобія, соціальні фобії, основні специфічні ізольовані фобії). Тривожні розлади (епізодична пароксизмальна тривожність, генералізований тривожний розлад, змішаний тривожно-депресивний розлад). Обсесивно-компульсивний (ананкастичний) розлад. Дисоціативні (конверсійні, істеричні) розлади: дисоціативні амнезія, fuga, ступор, транс та одержимість, дисоціативні рухові розлади («істеричні паралічі»), дисоціативні конвульсії, анестезія або втрата чуттєвого сприйняття («істерична сліпота, глухота» та ін.). Депресивні невротичні розлади. Лікування та профілактика неврозів. Поняття про соматоформні розлади. Соматизований розлад, соматоформна вегетативна дисфункція, іпохондричний розлад, психалгія. Лікування та профілактика.

Основні теоретичні питання

1. Визначення поняття психогенії. Класичне вчення про психогенії.
2. Загальна характеристика психогенних захворювань.
3. Роль емоційного стресу та психічної травми у виникненні психогенних захворювань.
4. Етіологія та патогенез, роль спадкових та набутих факторів у виникненні психогенних захворювань.
5. Класифікація психогеній.
6. Етіологія та патогенез неврозів. Основні клінічні форми неврозів.
7. Поняття про невротичну реакцію та невротичний розвиток.
8. Принципи лікування та профілактики неврозів.
9. Клініка, діагностика, лікування обсесивно-компульсивного розладу.
10. Дисоціативні (конверсійні, істеричні) розлади.
11. Клініка, діагностика, терапія неврастенії.
12. Депресивні невротичні розлади.
13. Принципи терапії та профілактики неврозів.

14. Сучасні уявлення про етіопатогенез соматоформних розладів.
15. Критерії діагностики соматоформних розладів, соматизованого розладу, соматоформної вегетативної дисфункції, іпохондричного розладу та психалгії.
16. Основні клінічні симптоми та синдроми при соматоформних розладах.
17. Принципи лікування хворих на соматоформні розлади.
18. Клінічна характеристика іпохондричного розладу.
19. Основні напрямки терапії хворих з іпохондричним розладом.
20. Поняття про соматоформний больовий розлад, клініка, диференційна діагностика, лікування.
21. Профілактика соматоформних розладів.

Питання для самостійного вивчення

1. Вчення З. Фрейда про механізм виникнення неврозів.
2. Сучасні методи терапії неврозів.
3. Роль гормонального та нейромедіаторного дисбалансу у виникненні психогенних розладів.
4. Клініка ятрогеній.
5. Значення параклінічних методів у діагностиці та диференційній діагностиці соматоформних розладів, соматизованого розладу, соматоформної вегетативної дисфункції, іпохондричного розладу та психалгії.
6. Методи психотерапевтичної корекції при соматоформних розладах.

Питання контролю та самоконтролю

1. Яка класифікація психогенних психічних розладів?
2. Яка роль емоційного стресу та психічної травми у формуванні психогенних психічних розладів?
3. Яка роль спадкових та набутих особливостей особистості в етіології та патогенезі психогенних психічних захворювань?
4. Яка відмінність між пограничними та психотичними психогенними захворюваннями?
5. Яке медичне та соціальне значення психогенних захворювань?
6. Які сучасні уявлення про етіопатогенез неврозів?
7. Клінічна характеристика неврастенії.
8. Клінічна характеристика істеричного неврозу (дисоціативного розладу).
9. Принципи та методи терапії неврозів.
10. Невротична депресія, клініка, діагностика, лікування.
11. Роль психотерапії в лікуванні неврозів.
12. Яка місце вегетативних розладів в клініці неврозів?
13. Визначення поняття соматоформних розладів.
14. Причини та механізми розвитку соматоформних розладів.
15. Які основні клінічні прояви соматизованого розладу?
16. Які основні клінічні прояви соматоформної вегетативної дисфункції?
17. Які основні клінічні прояви іпохондричного розладу?
18. Які основні клінічні прояви психалгії?
19. Які принципи профілактики соматоформних розладів?
20. Принципи терапії соматоформних розладів.
21. Які групи психотропних препаратів застосовуються при лікуванні хворих з соматоформними розладами?
22. Прогноз та експертиза при соматоформних розладах.

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с.
3. Невротичні, соматоформні розлади та стрес/ Носов С. Г., Мамчур А. И., Малишко Т. В., та ін. Навч. Посіб./ За ред. Проф. Л.М. Юр'євої. –Д.: АРТ-ПРЕС, 2006. –116 с
4. Стрес і людина: медико-психологічна допомога при стресових розладах: метод. посіб./ за ред.. Пінчук І.Я., Бабова К.Д., Гоженка А.І., -К.: ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2014. – 92с.
5. Розлади адаптації : діагностика, лікування, реабілітація : методичні рекомендації / уклад. : Волошин П. В., Марута Н. О., Шестопалова Л. Ф. та ін. — Харків, 2009. — 32 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 14

ТЕМА: Гострі та затяжні реактивні психози. Посттравматичний стресовий розлад. Основні діагностичні критерії та форми посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Медикаментозна та психотерапевтична допомога.

Мета: Вивчити клінічні варіанти реактивних психозів. Вміти аналізувати та диференціювати їх за перебігом. Володіти навиками надання медичної допомоги хворим із реактивними психозами. Знати діагностичні критерії ПТСР, особливості клініки та перебігу. Вивчити методики медикаментозного лікування та психотерапевтичних інтервенцій при ПТСР.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: : Загальна характеристика реактивних психозів. Гострі реактивні психози: фугіформна реакція, гострі істеричні психози, сутінковий стан, реактивна сплутаність, реактивний ступор, параноїдна реакція. Затяжні реактивні психози, загальні клінічні ознаки, критерії К. Ясперса. Реактивна депресія, реактивний параноїд, індукований параноїдний психоз, маячіння приглухуватих, затяжний реактивний ступор. Вікові особливості, наслідки. Терапія реактивних психозів, їх експертиза, профілактика, реабілітація.

Визначення поняття ПТСР. Причини ПТСР. Клінічні особливості. Вегетативні розлади при ПТСР. Порушення соціального функціонування. Суїцидальні тенденції та тенденції до зловживання психоактивними речовинами у хворих з ПТСР. Профілактика та лікування.

Основні теоретичні питання

1. Сучасні уявлення про етіопатогенез реактивних психозів.
2. Поняття про емоційний стрес, психотравму. Тріада Ясперса.
3. Класифікація реактивних психозів.
4. Клінічна характеристика гострих реактивних психозів.
5. Клінічна характеристика затяжних реактивних психозів.
6. Реактивна депресія, клінічні варіанти, лікування.
7. Реактивний параноїд, клінічна характеристика, діагностика, диференційна діагностика, терапія.
8. Основні критерії діагностики істеричних психозів.
9. Клінічні форми істеричних психозів.
10. Невідкладна допомога хворим з гострими реактивними психозами.
11. Диференційна діагностика реактивних психозів.
12. Вікові особливості та наслідки реактивних психозів.
13. Основні принципи лікування, профілактики та реабілітації хворих на реактивні психози.
14. Судово-психіатрична, медико-соціальна та військова експертиза реактивних психозів.
15. Діагностичні критерії посттравматичного стресового розладу.
16. Етіологія і основні патогенетичні механізми розвитку посттравматичного стресового розладу.
17. Клінічні особливості посттравматичного стресового розладу.
18. Основні клінічні форми ПТСР.
19. Особливості перебігу та наслідки посттравматичного стресового розладу.
20. Диференційна діагностика посттравматичного стресового розладу.
21. Особливості ПТСР в дитячому віці.
22. Порушення соціального функціонування у хворих з ПТСР.
23. Принципи лікування, профілактики та реабілітації хворих з ПТСР.

24. Судово-психіатрична, медико-соціальна та військова експертиза хворих з ПТСР.

Питання для самостійного вивчення

1. Клінічний патоморфоз реактивних психозів.
2. Агресивна та аутоагресивна поведінка у хворих з реактивними психозами.
3. Психогенії і концепція ПТСР, особливості психічного відреагування на психогенну ситуацію.
4. Психодинамічна концепція формування ПТСР.
5. Невідкладна психологічна допомога при кризових станах, психотерапевтична корекція.

Питання контролю та самоконтролю

1. Етіологічні фактори та патогенез реактивних психозів.
2. Клінічні прояви афективно-шокових реактивних розладів.
3. Види істеричних психозів.
4. Індуковані психози, клініка, діагностика, лікування.
5. Клінічні форми реактивних параноїдів.
6. Клініка маячіння приглухуватих.
7. Диференційна діагностика реактивних станів з ендогенними психозами.
8. Діагностика реактивної депресії.
9. Терапевтична тактика при гострих реактивних психозах.
10. Терапевтична тактика при затяжних реактивних психозах.
11. Які психотропні препарати застосовуються при лікуванні хворих з реактивними психозами?
12. Профілактика та реабілітація при реактивних психозах.
13. Етіологічні чинники та патогенез ПТСР.
14. Клініка посттравматичного стресового розладу.
15. Які зміни особистості спостерігаються у хворих внаслідок ПТСР?
16. Профілактика суїцидальної поведінки при ПТСР.
17. З якими психічними розладами необхідно проводити диференційну діагностику посттравматичного стресового розладу?
18. Які особливості ПТСР в дитячому віці?
19. Які порушення соціального функціонування виявляються у хворих з ПТСР?
20. Принципи фармакотерапії хворих з ПТСР.
21. Психотерапевтичні методи, які застосовуються у лікуванні ПТСР.
22. Прогноз та експертиза при ПТСР
23. Принципи терапії соматоформних розладів.
24. Які групи психотропних препаратів застосовуються при лікуванні хворих з соматоформними розладами?
25. Прогноз та експертиза при соматоформних розладах.

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с.
3. Невротичні, соматоформні розлади та стрес/ Носов С. Г., Мамчур А. И., Малишко Т. В., та ін. Навч. Посіб./ За ред. Проф. Л.М. Юр'євої. –Д.: АРТ-ПРЕС, 2006. –116 с

4. Стрес і людина: медико-психологічна допомога при стресових розладах: метод. посіб./ за ред. Пінчук І.Я., Бабова К.Д., Гоженка А.І., -К.: ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2014. – 92с.
5. Діагностика, терапія та профілактика медико-психологічних наслідків бойових дій в сучасних умовах: методичні рекомендації./ Волошин П. В., Марута Н. О., Шестопалова Л. Ф. [та ін.]—Харків, 2014. —79 с.
6. Посттравматичні стресові розлади : діагностика, лікування, реабілітація : методичні рекомендації / уклад. : Волошин П. В., Шестопалова Л. Ф., Підкоритов В. С. та ін. — Харків, 2002. — 47 с.
7. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Л. Туриніна. – К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. – 160 с

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 15

ТЕМА: Розумова відсталість та затримка психічного розвитку. Етіологія, патогенез, клінічні прояви. Ранній дитячий аутизм. Етіологія та епідеміологія. Клінічні прояви. Лікування. Розлади поведінки у дітей та підлітків. Гіперкінетичні розлади. Етіологія, патогенез. Клінічні прояви. Лікування, психотерапевтична корекція.

Мета: Вивчити етіологічні фактори та патогенетичні механізми розвитку розумової відсталості. Вміти диференціювати ступені розумової відсталості за основними діагностичними критеріями. Вивчити епідеміологічну характеристику та етіологічні теорії раннього дитячого аутизму, клінічні прояви та принципи лікування. Знати основні групи розладів поведінки дитячого і підліткового віку, методи їх профілактики та корекції.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: визначення поняття розумова відсталість. Розповсюдженість, соціо-культуральні особливості. Етіологія та патогенетичні механізми формування розумової відсталості. Класифікація розумової відсталості. Сомато-неврологічні симптоми. Диференційна діагностика із дефектними станами іншої етіології. Принципи лікування, медико-педагогічна корекція. Соціально-трудова реабілітація. Профілактичні заходи. Експертиза розумової відсталості. Затримка психічного розвитку, причини та тактика корекції. Межова розумова відсталість та психофізичний інфантилізм. Принципи корекції, реабілітації та експертизи.

Визначення поняття «дитячий аутизм». Історичний огляд. Роль вітчизняних та світових вчених у вивченні цієї проблеми. Поширення. Етіологія та патогенетичні механізми. Клінічні прояви дитячого аутизму. Діагностика та диференційний діагноз. Перебіг та прогноз. Лікування. Реабілітація. Профілактика. Питання експертизи.

Розлади поведінки у дітей та підлітків, клінічні форми, характеристика основних підходів до медикаментозної та психотерапевтичної корекції. Гіперкінези, види, методи корекції.

Основні теоретичні питання

1. Визначення поняття розумової відсталості, епідеміологія та соціо-культуральні особливості.
2. Етіологія та патогенез розумової відсталості.
3. Класифікація розумової відсталості, ступені та клінічні форми.
4. Клініка легкої розумової відсталості.
5. Клініка помірної та важкої розумової відсталості.
6. Клініка глибокої розумової відсталості.
7. Диференційна діагностика розумової відсталості із дефіцитарними змінами когнітивної сфери внаслідок інших захворювань.. Затримка психічного розвитку.
8. Принципи лікування та медико-педагогічна корекція розумової відсталості.
9. Соціально-трудова реабілітація хворих з розумовою відсталістю.
10. Прогноз та експертиза розумової відсталості.
11. Клініка межової розумової відсталості та психофізичного інфантилізму.
12. Принципи корекції, реабілітації та експертизи при межовій розумовій відсталості.
13. Діагностичні критерії раннього дитячого аутизму.
14. Специфічні та неспецифічні діагностичні ознаки дитячого аутизму.
15. Особливості порушень соціального функціонування при дитячому аутизмі.
16. Основні клінічні симптоми дитячого аутизму.

17. Динаміка дитячого аутизму.
18. Клініка та діагностика атипового аутизму.
19. Диференційна діагностика дитячого аутизму.
20. Перебіг та прогноз.
21. Лікування, реабілітація та профілактика дитячого аутизму.
22. Основні групи розладів поведінки у дитячому та підлітковому віці, особливості, наслідки, принципи корекції.
23. Гіперкінетичні розлади дитячого віку, типи, способи корекції.

Питання для самостійного вивчення

1. Експериментально-психологічні методики дослідження когнітивної сфери в дитячому віці.
2. Періодичні психотичні розлади у хворих з розумовою відсталістю, клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування.
3. Атиповий дитячий психоз, клініка, діагностика та лікування.
4. Синдром Канера, синдром Аспергера, клініка та диференційна діагностика.
5. Психотерапевтична корекція гіперкінетичних та поведінкових розладів.
6. Питання профілактики та експертизи гіперкінетичних та поведінкових розладів.

Питання контролю та самоконтролю

1. Що означає поняття інтелектуальний рівень?
2. В чому полягають принципи діагностики розумової відсталості?
3. Клінічна класифікація розумової відсталості за МКХ-10.
4. Основні групи етіологічних чинників при розумовій відсталості.
5. Які спадково зумовлені форми розумової відсталості ви знаєте?
6. Розумова відсталість спадково-екзогенної етіології.
7. Екзогенно зумовлені форми розумової відсталості.
8. Які ступені розумової відсталості ви знаєте?
9. Які клінічні та параклінічні методи діагностики розумової відсталості?
10. Поняття про межову розумову відсталість та психофізичний інфантилізм.
11. Які принципи медико-педагогічної корекції розумової відсталості?
12. Лікування розумової відсталості.
13. Первинна та вторинна профілактика розумової відсталості.
14. Організація навчально-виховного та трудового процесу.
15. Дитячий аутизм, епідеміологія, етіологія та патогенез.
16. Клініка дитячого аутизму.
17. Основні діагностичні критерії дитячого аутизму.
18. Діагностичні критерії атипового аутизму.
19. Диференційна діагностика дитячого аутизму та розумової відсталості.
20. Лікування хворих з дитячим аутизмом.
21. Принципи профілактики та реабілітації дитячого аутизму.
22. Сучасні уявлення про етіологію та патогенез синдрому дефіциту уваги з гіперактивністю.
23. Клініка синдрому дефіциту уваги з гіперактивністю.
24. Когнітивні розлади при синдромі дефіциту уваги з гіперактивністю
25. Основні принципи медикаментозної та психотерапевтичної корекції синдрому дефіциту уваги з гіперактивністю.
26. Основні діагностичні критерії синдрому дефіциту уваги з гіперактивністю.
27. Критерії діагностики розладів соціальної поведінки за МКХ-10.
28. Ключові диференційні ознаки розладів соціальної поведінки.
29. Профілактика дитячої та підліткової злочинності.

30. Диференційна діагностика поведінкових розладів, що починаються у дитячому та підлітковому віці.
31. Методи медико-педагогічної корекції гіперкінетичних та поведінкових розладів.
32. Психофармакотерапія гіперкінетичних та поведінкових розладів.
33. Динаміка та прогноз поведінкових розладів, що починаються у дитячому та підлітковому віці.
34. Соціальна реабілітація хворих з поведінковими розладами, що починаються у дитячому та підлітковому віці.

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с.
3. Дитяча психіатрія: підручник (ВНЗ IV р. а.) / Г.М. Кожина, В.Д. Мішієв, В.І. Коростій та ін.; за ред. Г.М. Кожиної, В.Д. Мішієва- К. : Медицина, 2014. - 376 с.
4. Підлісецька Леся (ред.) Синопис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків/ перекл. з англійської; упор, та наук. ред. Леся Підлісецька. (Серія «Психологія. Психіатрія. Психотерапія»), Львів: Видавництво Українського католицького університету 2014. — 112 с.
5. Скрипник Т.В. Феноменологія аутизму: Монографія. – К.: Видавництво “Фенікс”, 2010. – 320 с
6. Романчук О. Гіперактивний розлад з дефіцитом уваги у дітей. – Львів: Джерело, 2008. – 326 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 16

ТЕМА: Розлади особистості. Етіологія та патогенез. Клінічні форми. Розлади соціальної поведінки.

Мета: Вміти аналізувати етіологічні та патогенетичні механізми формування розладів особистості. вивчити клінічні форми та діагностичні критерії розладів особистості. Знати сучасні підходи та алгоритми терапії розладів особистості. Вивчити основні клінічні варіанти розладів соціальної поведінки та методи їх корекції.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: Визначення понять патохарактерологічний розвиток особистості, розлад особистості. Розповсюдженість. Етіологічні фактори та патогенетичні механізми формування. Основні ознаки розладів особистості, загальні закономірності їх перебігу. Клінічні форми, їх динаміка, вікові особливості. Диференційна діагностика. Принципи лікування, профілактики, експертизи та соціально-трудової реабілітації. Патохарактерологічний розвиток особистості, його відмінність від розладу особистості. Клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика. Перебіг та прогноз. Лікувально-корекційні заходи. Питання експертизи та реабілітації. Розлади соціальної поведінки, типи, клінічні варіанти, методи корекції.

Основні теоретичні питання

1. Визначення поняття розлад особистості.
2. Етіологічні фактори та патогенетичні механізми формування розладів особистості.
3. Діагностичні критерії розладів особистості за МКХ-10.
4. Класифікація розладів особистості.
5. Клініка, облігатні та факультативні ознаки, динаміка розвитку розладів особистості.
6. Психопатичні (патохарактерологічні) реакції.
7. Диференційна діагностика розладів особистості.
8. Лікування та профілактика розладів особистості.

Питання для самостійного вивчення

1. Типи акцентуацій характеру за К. Леонгардом.
2. Диференційна діагностика розладів особистості з психопатоподібними розладами.
3. Сучасні методи психотерапевтичного лікування при розладах особистості.

Питання контролю та самоконтролю

1. Сучасні уявлення про етіологію та патогенез розладів особистості.
2. Основні ознаки розладів особистості.
3. Клінічна характеристика основних варіантів розладів особистості.
4. Визначення поняття патохарактерологічний розвиток особистості.
5. Відмінність патохарактерологічного розвитку особистості від розладів особистості.
6. Характеристика клінічних форм розладів особистості гальмівного типу.
7. Характеристика клінічних форм розладів особистості збудливого типу.
8. Розлади особистості змішаного типу.
9. Поняття «компенсації» та «декомпенсації» при розладах особистості.
10. Перебіг та прогноз розладів особистості.
11. Психофармакотерапія розладів особистості.

12. Використання сучасних методів психотерапії при лікуванні розладів особистості.

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с.
3. Психіатрія: Підручник / За ред. В.М.Козідубової, В.М. Кузнецова, В.А. Вербенко, Л.М. Юр'євої, О.О. Фільца, І.О. Бабюка. — Харків: Оберіг, 2013. — 1164 с.
4. Павленко Т.-М. Розлади особистості: еволюція поглядів і сучасна концептуалізація// *Neuronews.*- 4-5 (97), 2018 -С.36-39

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 17

ТЕМА: Клініка та лікування невідкладних станів в психіатрії.

Мета: Знати клінічну характеристику та закономірності перебігу невідкладних станів в психіатрії, вміти диференціювати за етіологічним чинником, ступенем розвитку, вміти прогнозувати наслідки. Володіти сучасними знаннями щодо надання невідкладної допомоги на догоспітальному та госпітальному етапах. Знати основні принципи проведення дезінтоксикаційної, корегуючої терапії. Орієнтуватися у механізмі дії, показах та протипоказах, побічних ефектах психофармакологічних засобів, які застосовуються при наданні невідкладної допомоги в ургентній психіатрії. Розуміти принцип методу ЕСТ та покази до його застосування в ургентній психіатрії.

Тривалість заняття: 3 години

Короткий зміст теми: Клінічна характеристика основних невідкладних станів в психіатрії та наркології. Мета, зміст та заходи невідкладної допомоги. Базові навички щодо надання невідкладної допомоги на догоспітальному етапі. Основні групи медикаментозних засобів при невідкладних станах в психіатрії. Невідкладні стани у хворих на шизофренію, афективні розлади. Невідкладна допомога при розгорнутому судомному нападі та епілептичному статусі. Невідкладні стани в наркології: гостра інтоксикація, абстинентний синдром, передозування. Основні алгоритми та терапевтичні підходи при невідкладних станах психогенного походження.

Основні теоретичні питання

1. Етіологічні фактори та патогенетичні механізми формування невідкладних станів в психіатрії.
2. Базові принципи надання невідкладної допомоги на догоспітальному етапі при психічних та наркологічних розладах.
3. Спеціальні заходи щодо нагляду за хворими та дотримання особливих правових норм при наданні невідкладної допомоги в психіатрії.
4. Сучасні підходи та алгоритми надання невідкладної допомоги при основних невідкладних станах у психіатрії
5. Основні групи медикаментів, які застосовуються в ургентній психіатрії.
6. Ускладнення психофармакотерапії, які вимагають ургентної корекції
7. Роль методу ЕСТ в ургентній психіатрії

Питання для самостійного вивчення

1. Переваги та обмеження комбінованої терапії: сучасний аспект проблеми.
2. Патопсихологічна діагностика і психологічна корекція, їх роль в лікуванні невідкладних станів в психіатрії та наркології.

Питання контролю та самоконтролю

1. Синдроми, що потребують надання ургентної допомоги при шизофренії, фебрильна шизофренія
2. Синдроми кататонічного збудження та ступору, алгоритм надання невідкладної допомоги.
3. Стани галюцинаторного та маячного збудження при психозах
4. Невідкладні стани у хворих із епілепсією.

5. Стани маніакального та депресивного збудження та ступору
6. Невідкладна психіатрична допомога при реактивних психозах, масових індукованих станах.
7. Невідкладні стани в наркології.
8. Особливості невідкладної допомоги в гострому періоді ЧМТ.
9. Симптоматичні та інфекційні психози, базова терапія та алгоритм надання невідкладної допомоги.
10. Ускладнення психофармакотерапії: злякисний нейролептичний синдром (ЗНС), гостра дистонія і акатизія, латентний паркінсонізм, серотоніновий синдром, метаболічний синдром, гіперпролактинемія та синдром залежності
11. Лікувальні заходи при отруєннях барбітуратами, діазепамовими препаратами, нейролептиками, солями літію та антидепресантами.

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с.
3. Медицина невідкладних станів: Швидка і невідкладна медична допомога: Підручник / За ред. І.С. Зозулі. Розділ: Невідкладна допомога в психіатрії. Кузнецов В.М.— К.: ВСВ "Медицина", 2012. — 728 с.
4. Ургентна психіатрія (клініка, психодіагностика, терапія невідкладних станів) / Дзюб Г. К., Кузнецов В. М., Нестерчук Н. В. — К.: Б. в., 2010. — 190 с.
5. Чабан О.С. Невідкладна допомога в психіатрії та наркології. Посібник / О.С.Чабан, О.О.Хаустова, Я.М.Несторович. –К.: Мед книга, 2010. –128 с
6. Невідкладні стани в психіатрії та наркології: Метод .посібник/ Під заг. Ред. Л.М. Юр'євої. –Київ, 2000. –149 с.
7. Влох І.Й., Кулик Б.В., Білобровка Р.І., Панас А.Р., Гуль А.Л., Петрина Н.Ю., Рахман Л.В. Довідник з психофармакології для студентів медичних вузів, Львів –2006. –56с.
8. Невідкладні стани. Підручник. Вид. четверте, доп. та пер. / За редакцією проф. М.С.Регеди–Львів: Магнолія, 2008. –835 с.